

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากพระราชดำรัส ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาสยามบรมราชกุมารี ที่ว่า “ผู้ใดที่ต้องการให้ประเทศของตนเป็นประเทศที่มีความเจริญรุ่งเรือง ไม่ตกอยู่ใต้อิทธิพลของประเทศอื่น ก็จงหมั่นศึกษาหาความรู้ทำให้ตนเป็นผู้ที่มีการศึกษารอบรู้ทั้งวิทยาการของชาติตนและวิทยาการของต่างประเทศ ถ้าประชาชนในชาติล้วนแล้วแต่เป็นผู้ที่มีการศึกษาสู่ประเทศชาติจะมีความเจริญ และสามารถรักษาเอกลักษณ์ของชาติไว้ได้ตลอดไป” (สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา, 2549, หน้า 30) ซึ่งให้เห็นว่าการที่ประเทศชาติจะพัฒนาไปได้นั้นประชาชนจะต้องมีการศึกษาที่ดี ดังที่ปรัชญา เวสารัชช์ (2544, หน้า 29) ได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาไว้ว่า เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพมนุษย์ทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา คุณธรรม ค่านิยม ความคิด การประพฤติปฏิบัติ โดยคาดหวังว่าคนที่มีคุณภาพนี้จะทำให้สังคมมีความมั่นคงสงบสุข มีความสามารถประกอบอาชีพการงานอย่างมีประสิทธิภาพและอยู่ร่วมกันได้อย่างสมานฉันท์ ซึ่งการจัดการศึกษาให้ได้ผลอย่างมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่าย ทั้งจาก ครอบครัว ชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ ซึ่ง ยุวัฒน์ วุฒิมณี (2534, หน้า 68-69) มีความเห็นว่าการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนามีความสำคัญและจำเป็นเพื่อจัดความขัดแย้งในการพัฒนา ซึ่งจะเห็นได้ว่าเป็นแนวทางในการกระจายอำนาจทางการศึกษาสู่ท้องถิ่นและชุมชน สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 8 (2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งก็หมายถึงประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (All for Education) ต้องการส่งเสริมให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน สถาบัน ศาสนา องค์กรเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานประกอบการและสถาบันทางสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา คำชี้แจงประกอบ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542, หน้า 6)

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และชุมชนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ทำให้โรงเรียนประสบผลสำเร็จ ซึ่งมีเพียงแต่ในด้านของความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเท่านั้น แต่ยังเป็นแนวทางในการพัฒนาการศึกษาอีกด้วย (ถวิล มาตรการเยี่ยม, 2544, บทนำ) จากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้กำหนดหลักการของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานว่าเป็นการศึกษา เพื่อปวงชนที่ประชาชนทุกคนจะได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน โดยสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และได้กำหนดกรอบทิศทางในการจัดทำหลักสูตร

สถานศึกษาให้มีมาตรฐานการเรียนรู้เป็นข้อกำหนดคุณภาพของผู้เรียน ซึ่งสถานศึกษาต้องนำสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดในหลักสูตร ไปจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาทั้งนี้ต้องจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับความถนัดความสนใจความสามารถของผู้เรียนและความต้องการของชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายการบริหารและจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management) ที่เน้นการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา โดยให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้มากที่สุด (ปรัชญา เวสารัช, 2544, หน้า 31)

จากเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่เน้นให้สังคมเข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษาในการจัดการศึกษาของชุมชน ซึ่ง ทูลธรรม วรรณคำ (2545, หน้า 44-45) ได้สรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนตามความคิดเห็นของครูและชุมชนไว้ 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารบุคลากร และในด้านของการบริหารทั่วไป ซึ่งจะเห็นได้ว่าเป็นรูปแบบของการที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริง โดยร่วมกำหนดแนวทางการจัดการศึกษา ร่วมดำเนินการ การเสนอแนะและร่วมติดตามผลการดำเนินงาน รวมทั้งตรวจสอบการทำงานของโรงเรียน และร่วมรับผลของการจัดการศึกษาในชุมชน (จิณฉัตร ปะโคทัง, 2549, หน้า 46) ตามบทบาทการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา คือ ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดจุดหมาย เป้าหมาย แผนงาน การอนุมัติงบประมาณในการจัดทำแผน การกำหนดแผนไปปฏิบัติและการประเมินผลในการบริหารจัดการร่วมกับโรงเรียน ใน 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านวิชาการ ได้แก่ หลักสูตร การสอน สื่อ การนิเทศ การวัดและการประเมิน ด้านงบประมาณ ได้แก่ การบริหารสินทรัพย์ การเงิน การบัญชี การพัสดุ ด้านบุคลากร ได้แก่ การวางแผน การสรรหา การบรรจุแต่งตั้งและการมอบหมายงาน การธำรงรักษาและการให้ประโยชน์ตอบแทน ทะเบียนประวัติ การออกจากงาน ด้านบริหารทั่วไป ได้แก่ งานเลขานุการคณะกรรมการโรงเรียน งานนโยบายและแผน งานประกันคุณภาพงานอาคารสถานที่ งานความสัมพันธ์กับชุมชนและประชาสัมพันธ์ งานสารบรรณ (ธีระ รุญเจริญ, 2546, หน้า 55)

จากการศึกษายุทธศาสตร์ในการพัฒนาของจังหวัดตราด ซึ่งได้กำหนดแนวทางในการพัฒนาโดยมุ่งเป้าหมายเพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางการผลิตและส่งออกสินค้าการเกษตรและผลิตภัณฑ์แปรรูป รวมทั้งเป็นศูนย์กลางของการท่องเที่ยว นานาชาติที่ได้มาตรฐานด้วยการพัฒนาประสิทธิภาพของประชาชนให้ไปสู่เป้าหมายดังกล่าว โดยจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น (เป้าประสงค์ของจังหวัดตราด, 2549)

เกาะช้าง มีสถานะเป็นกิ่งอำเภอหนึ่งของจังหวัดตราด และอยู่ในแผนการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีมาตรฐาน ในปี พ.ศ. 2547 ได้ประกาศเป็นพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนเป็นพื้นที่ที่มีความเป็นเลิศทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความล้ำค่าทางอารยธรรม วัฒนธรรมเป็นเอกลักษณ์ทางประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์หรือสถาปัตยกรรม โบราณสถาน ทั้งเป็นพื้นที่ที่รัฐบาลมีนโยบายจะพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเฉพาะเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่สำคัญ มีศักยภาพในการแข่งขันทั้งกายภาพและชีวภาพในระดับสากล มุ่งเน้นการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากร ดำรงคุณค่าและบูรณาการการพัฒนาและการบริหารจัดการอย่างมีเอกภาพและธรรมาภิบาล มุ่งพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการท่องเที่ยว สู่ระดับสากลและเพิ่มการจ้างงาน สร้างรายได้และกระจายประโยชน์สู่ประชาชนทุกระดับสร้างความรู้สึกลึกและหวงแหนให้เกิดพลังเพื่อที่จะอนุรักษ์พื้นที่พิเศษให้แก่ลูกหลานอย่างยั่งยืน โดยมีการพัฒนาทั้งในด้าน สถานที่ท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เส้นทางคมนาคมบนเกาะ การจัดการด้านของสิ่งแวดล้อม รวมทั้งนโยบายในการเตรียมความพร้อมของ “คน” เพื่อให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวที่จะเพิ่มจำนวนขึ้นอย่างมากในอนาคต จากสิ่ง เหล่านี้ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านระบบสังคมและเศรษฐกิจ ประชากรต้องมีการปรับตัวทั้งชีวิตความเป็นอยู่และการพัฒนาอาชีพใหม่ ๆ ซึ่งการจัดการศึกษาที่เหมาะสมจะเป็นเครื่องมือที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ต่อการเตรียมความพร้อมของเยาวชนในพื้นที่ให้สามารถอยู่ร่วมกับการพัฒนาได้อย่างมีคุณภาพ (พื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน, 2550) การจัดการศึกษาบนเกาะช้างนั้นมีโรงเรียนทั้งสิ้น 6 โรง โดยแบ่งออกเป็นโรงเรียนในระดับประถมศึกษา จำนวน 4 โรง และโรงเรียนที่เปิดสอนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 2 โรง มีจำนวนนักเรียนในปีการศึกษา 2549 รวมทั้งสิ้น 1,071 คนจากการจัดการศึกษาที่ผ่านมาพบว่ากระบวนการจัดการศึกษาบนเกาะช้างยังมีลักษณะไม่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาไปสู่การเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวระดับนานาชาติ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการขาดความร่วมมือของชุมชนกับโรงเรียนในแนวทางที่เหมาะสม (ศูนย์เครือข่ายพันธมิตรเกาะช้าง, 2549, หน้า 1-4)

จากหลักการและเหตุผลดังกล่าวมาข้างต้น ในฐานะที่ผู้วิจัย ทำหน้าที่บุคลากรทางการศึกษาซึ่งปฏิบัติหน้าที่อยู่บนเกาะช้าง จึงมีความประสงค์จะศึกษาถึงการมีส่วนร่วมและแนวในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนบนเกาะช้าง เพื่อที่จะได้นำข้อมูลที่ได้รับไปเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพของการจัดการศึกษาบนเกาะช้าง ตามความจำเป็นและความต้องการของท้องถิ่นต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียน กิ่งอำเภอเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดรค
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียน กิ่งอำเภอเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดรค จำแนกตามที่ตั้งของโรงเรียนและสถานภาพของสมาชิกในชุมชน
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียน กิ่งอำเภอเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดรค

ความสำคัญของการวิจัย

ผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดรคในการอบรมคณะกรรมการในชุมชน ให้มีความเข้าใจในบทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารงานโรงเรียน และใช้เป็นข้อมูลสำหรับการจัดสัมมนาร่วมกันระหว่างชุมชนให้มีความเข้าใจตรงกันในบทบาทการบริหารโรงเรียน

คำถามในการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนกิ่งอำเภอเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดรคอยู่ในระดับใด
2. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียน จำแนกตามที่ตั้งของโรงเรียน และจำแนกตามสถานภาพของสมาชิกในชุมชน มีความแตกต่างกันหรือไม่
3. แนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนกิ่งอำเภอเกาะช้าง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดรคเป็นอย่างไร

สมมติฐานในการวิจัย

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนกิ่งอำเภอเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดรค จำแนกตามที่ตั้งของโรงเรียนและสถานภาพของสมาชิกในชุมชน มีความแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียน
กิ่งอำเภอเกาะช้าง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดรณใน 4 ด้าน ต่อไปนี้

- 1.1 งานวิชาการ
- 1.2 งานบุคลากร
- 1.3 งานงบประมาณ
- 1.4 งานบริหารทั่วไป

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ปฏิบัติการสอน 37 คน ผู้ปกครองนักเรียน
230 คน ผู้นำชุมชน 35 คน กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 36 คน รวมทั้งหมด 338 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ปฏิบัติการสอนจำนวน 32 คน ผู้ปกครอง
นักเรียนจำนวน 144 คน ผู้นำชุมชนจำนวน 32 คน และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน
32 คน โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จากการใช้ตารางของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie &
Morgan, 1970, p. 607) และสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling)
รวมทั้งหมด 240 คน

2.3 ผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ นักการศึกษา 5 คน ผู้นำชุมชน 5 คน ข้าราชการ 5 คน
และพระภิกษุ 3 รูป รวมทั้งหมด 18 คน ซึ่งผู้วิจัยได้วางแผนการศึกษาจากกลุ่มบุคคลและได้ทำ
การคัดเลือก โดยใช้วิธีเจาะจงคุณสมบัติ

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่

3.1.1 ที่ตั้งของโรงเรียน

3.1.1.1 ตำบลเกาะช้าง

3.1.1.2 ตำบลเกาะช้างใต้

3.1.2 สถานภาพของสมาชิกในชุมชน

3.1.2.1 ผู้ปฏิบัติการสอน

3.1.2.2 ผู้ปกครองนักเรียน

3.1.2.3 ผู้นำชุมชน

3.1.2.4 กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.1.3 ผู้เชี่ยวชาญ ที่เป็นนักการศึกษา ผู้นำชุมชน ข้าราชการ และพระภิกษุ

รวม 18 คน

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วม และแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียน กิ่งอำเภอเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตราดใน 4 ด้านต่อไปนี้

3.2.1 ด้านวิชาการ

3.2.2 ด้านงบประมาณ

3.2.3 ด้านบุคลากร

3.2.4 ด้านบริหารทั่วไป

กรอบความคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมและแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียน กิ่งอำเภอเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตราด ตามลักษณะการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management) และกรอบการบริหารงานโรงเรียนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ธีระ รุญเจริญ, 2546, หน้า 9) ดังภาพประกอบกรอบความคิดการวิจัย ดังนี้

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 กรอบความคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยครั้งนี้ได้ให้ความหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ไว้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียน หมายถึง การที่ผู้ปฏิบัติการสอน ผู้ปกครองนักเรียน ผู้นำชุมชน และกรรมการสถานศึกษา เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนด จุดหมายเป้าหมาย แผนงาน การอนุมัติงบประมาณในการจัดทำแผน การกำหนดแผนไปปฏิบัติ และการประเมินผลในการบริหารจัดการร่วมกับโรงเรียน ใน 4 ด้าน ประกอบด้วย

1.1 ด้านวิชาการ หมายถึง การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านการจัดทำหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้ การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น การจัดทำสื่อการเรียนการสอน การจัดหา วัสดุอุปกรณ์ประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล การนิเทศการศึกษา การวางแผนและกำหนดวิธีการดำเนินงาน การส่งเสริมการสอน การประชุมอบรมทางวิชาการ

1.2 ด้านงบประมาณ หมายถึง การมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนงานการเงินและ ให้ความเห็นชอบ ให้คำปรึกษาแนะนำการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียน แสวงหาให้ การสนับสนุนด้านการเงินและวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ และรับทราบผลการดำเนินงานการเงินของ โรงเรียนและการระดมทรัพยากรจากชุมชน

1.3 ด้านบุคลากร หมายถึง การมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนงานบุคลากร การจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงาน ให้คำปรึกษาแนะนำ ประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สนับสนุนจัดหาทรัพยากรภายนอกและรับทราบผลการปฏิบัติงานของบุคลากร

1.4 ด้านบริหารทั่วไป หมายถึง การมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนงาน ให้คำปรึกษา แนะนำ ประสานงานกับองค์กรท้องถิ่นทั้งภาครัฐและเอกชน เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดี ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน พัฒนาอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม ส่งเสริมและสนับสนุนให้มี บริการด้านต่าง ๆ แก่นักเรียนและชุมชน

2. แนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียน หมายถึง การแก้ไขหรือการพัฒนาการปฏิบัติงานการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียน ถึงอำเภอ เกาะช้าง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตราด ใน 4 ด้านคือ ด้านการบริหารวิชาการ ด้าน การบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคลากร และด้านการบริหารทั่วไป

3. ที่ตั้งของโรงเรียน หมายถึง พื้นที่ซึ่งเป็นที่ตั้งของโรงเรียน จำแนกเป็น 2 เขต คือ ตำบลเกาะช้าง ตำบลเกาะช้างใต้ ประกอบด้วย

3.1 โรงเรียนตำบลเกาะช้าง หมายถึง โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตบริการหมู่ 1, หมู่ 2, หมู่ 3 และหมู่ 4 คือ โรงเรียนอนุบาลเกาะช้าง โรงเรียนวัดคลองสน โรงเรียนบ้านคลองพร้าว

3.2 โรงเรียนตำบลเกาะช้างใต้ หมายถึง โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตบริการหมู่ 1, หมู่ 2, หมู่ 3, หมู่ 4 และหมู่ 5 คือ โรงเรียนวัดสลักเพชร โรงเรียนบ้านบางเป้า โรงเรียนวัดวิชคามคทวี่ป

4. สถานภาพของสมาชิกในชุมชน หมายถึง ความเป็นสมาชิกที่เกี่ยวข้องให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย ผู้ปฏิบัติการสอน ผู้ปกครองนักเรียน กรรมการสถานศึกษาและ ผู้นำชุมชน ประกอบด้วย

4.1 ผู้ปฏิบัติการสอน หมายถึง ครูอาจารย์ที่ทำหน้าที่สอนในสถานศึกษาของโรงเรียนในกิ่งอำเภอเกาะช้าง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตราด

4.2 ผู้ปกครองนักเรียน หมายถึง บิดา มารดา เฉพาะระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หรือผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบให้การดูแลอุปการะเด็กทางบ้าน ขณะเด็กศึกษาอยู่ในโรงเรียนของกิ่งอำเภอเกาะช้าง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตราด โดยถือว่านักเรียน 1 คน มีผู้ปกครอง 1 คน

4.3 ผู้นำชุมชน หมายถึง กำนัน ผู้ใหญ่บ้านและสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือผู้ที่รักษาการในตำแหน่ง

4.4 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง คณะบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการประจำโรงเรียน ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการโรงเรียน พ.ศ. 2546

5. ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง กลุ่มคนที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้วางแผนการศึกษาจากกลุ่มบุคคล เพื่อให้ครอบคลุมและสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกโดยวิธีเจาะจงตามคุณสมบัติ โดยแบ่งกลุ่มบุคคลหลัก 4 กลุ่มด้วยกันคือ

5.1 นักการศึกษา หมายถึง ผู้ที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารโรงเรียน หรือ ผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนบนเกาะช้าง และผู้บริหารระดับเขตพื้นที่การศึกษาที่เคยมีประสบการณ์ในการบริหารการศึกษานบนเกาะช้าง จำนวน 5 คน

5.2 ผู้นำชุมชน หมายถึง กำนัน ผู้ใหญ่บ้านและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นและพัฒนการศึกษา โดยคัดเลือกมา 5 คน

5.3 ข้าราชการ หมายถึง ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอเกาะช้างและ ปลัดอาวุโสและเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ซึ่งเป็นกระทรวงหลักในการพัฒนาชนบท ที่ปฏิบัติหน้าที่ในกิ่งอำเภอเกาะช้าง โดยคัดเลือกมา 5 คน

5.4 พระภิกษุสงฆ์ หมายถึง พระสังฆาธิการของวัด ที่อยู่บนเกาะช้าง เป็นผู้ให้การศึกษาด้านพุทธศาสนากับนักเรียนและเป็นกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยคัดเลือกมา 3 รูป